

ÖĞRETMEN ADAYLARININ TARİHİ MEKÂNLARA VE ESERLERE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Derya ÇIĞIR DIKYOL¹, Elif İNCE², Seda USTA²

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Sosyal Bilgiler ve Fen Bilgisi öğretmen adaylarının tarihi mekân ve eserlere ilişkin görüşlerinin belirlenmesidir. Çalışmanın örneklemi, 89 Sosyal Bilgiler ve 87 Fen Bilgisi öğretmen adayından oluşmaktadır. Nicel araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışmada 17 maddeden oluşan "Tarihi Mekân ve Eserlere Yönelik Görüş Ölçeği (TAMEGÖ)" kullanılmıştır. Bu çalışmada öğretmen adaylarının bildirdikleri görüşlerinin genel incelemesinde; Fen Bilgisi öğretmen adaylarının tarihi mekân ve tarihi eserlere yönelik görüşlerinin Sosyal Bilgisi öğretmen adaylarına kıyasla çok daha olumlu olduğu belirlenmiş ve bu farklılığın kaynaklanabileceği sebepler tartışılmış, çeşitli öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Müze Eğitimi, Tarihi Eserler ve Mekânlar, Fen ve Sosyal Eğitimi

ABSTRACT

The purpose of this study is to display the views of prospective Social Sciences and Science teachers on historical places and artefacts. The study sample is composed of 89 Social Sciences and 87 Science teacher trainees. In this study, where quantitative research method was applied, 'The Opinion Poll regarding Historical Places and 'Artefacts' (TAMEGÖ) survey comprising 17 questions was used. The general analysis of trainee views indicates that Science teacher trainees have more positive thoughts about historical places and artefacts than Social Sciences teacher trainees. The study involves a discussion of possible

¹ İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı.

² İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı.

underlying reasons for the variation between attitudes and offers some suggestions on this issue.

Key Words: Museum Education, Historical Places and Artefacts, Science Education, Social Sciences Education.

1. GİRİŞ

2004 yılından itibaren değişmekte olan eğitimi programlarını, yapılandırmacı yaklaşım temeline dayanmaktadır. Özellikle son yıllarda değişen eğitim ortamları ve öğretimin dayandığı bu felsefeye göre öğrenmenin gerçekleşmesinin temel şartlarından birisi, mümkün olduğunca gerçek nesnelere, gerçek yaşantılara geçirebilmektir (Kivinen & Ristela, 2003, Oruç & Altın, 2008; Sönmez, 1997).

Tarih, sosyal bilgiler kapsamındaki bilim dallarından biri olması ile birlikte farklı disiplinler ile de yakından ilişkilidir. Özellikle *Bilim Tarihi* olarak adlandırılan bu disiplin bilim insanların hayatı, bilimsel buluşların tarihi gelişimi gibi alt başlıklar içermektedir. Öğrenciler, gerek sosyal bilgiler gerekse fen bilimlerinde yer alan tarih konuları ve kavramlarını öğrenirken, kronolojik açıdan konuların birbirleri ile bağlantısız olması ve derslerin sıkıcı bir şekilde işlenmesi sebebi ile büyük zorluklar yaşamaktadırlar. Bu sebeple bu dersleri düşünmeden, sorgulamadan ve ezbere dayalı bir anlayış ile görmektedirler (Gökkaya & Yeşilbursa, 2009).

Yaparak-yaşayarak öğrenmenin tarih ile ilişkili en aktif öğrenme ortamı olan tarihi eserler ve mekânlar, geçmişten günümüze maddi ve manevi değerler sürecini bir arada bulunduran sistemi kapsamakta olup geçmiş uygarlıkları günümüze aktaran soyut ve somut belgelerin birikimidirler (Erbil, 1996). Her toplumun tarihi süreç içerisinde yaratmış olduğu mekânlar ve eserler, o toplumun kültürel yapısının maddesel kalıntılarını oluşturur. Bu açıdan, tarihi mekân ve tarihi eserlerin ziyareti, geçmiş ile bugün arasında bağlantı kurarak; öğrencilerin dokunarak, görerek, soyut bilgileri somutlaştırarak tarih öğrenmesi için en önemli araçtır (Aktekin, 2008; Anderson & Moore, 1994; Haydn ve ark., 2001). Bu ziyaretler; öğrencilerin ilgi, aracısız gözlemlene, soru sorma, veri toplama, benzetme ve karşılaştırma, analiz ve sentez yapma, delil kaynaklarını değerlendirme, hipotez kurma ve sonuca varma gibi düşüncelerini geliştirerek düşünme becerilerini etkiler (Boland, 2002; Güven et al, 2004).

Tarihi yerlerin ve tarihi eserlerin tarih eğitimindeki önemi ve yeri konusunda birçok çalışma bulunmaktadır (Anderson & Moore, 1994; Barrand, 1969; Davies, 2001; Fairley, 1977; Hein, 1998; Hooper-Greenhill, 1994, 1999; Mainstone & Bryant, 1972; Moffat, 1991). Bolland (2002), geçmişin kalıntıları

olan tarihi yerlerin ziyareti ile geçmişle bağlantı kurulduğunu, merak ve heyecan duygularının tarihteki olay ve insanları anlamak için sorgulamayı tetiklediğini bildirmiştir. Anderson ve Moore (1994)'a göre öğrencilerin, tarih konularını kavramaları için yazılı kaynakları incelemek yanında, müzeleri de ziyaret etmelidirler. Geçmişle somut ve dokunulur objeler eliyle kurulan duygusal bağ, müze ve tarihi mekân ziyaretlerinin temel değeridir (Aris, 1999; Fairley, 1977). Sadece tarih kitapları ile öğrenme, müzelerde görerek öğrenmenin getireceği olumlu etkiyi sağlayamazlar. Fairley (1977); ders kitaplarının da müzelerin de öğrencilerin öğrenmesine katkı sağlayacağını ve bu kaynakların birbirine alternatif olmaktan çok birbirini tamamlayıcı kaynaklar olarak kullanılması gerektiğini savunmuştur. Müze ziyaretleri, öğrencilerin öğrenmenin zevkli bir olay olduğunun farkına varmalarını sağlar ve dış dünyayla bağlantı kurmaya, kendi öğrenme süreçlerini kontrol etmeye teşvik eder (Crace, 2001). Zaten Fen Bilgisi dersleri için laboratuvar ne ise Sosyal Bilgiler dersleri için müzeler ve tarihi mekânlar odur.

MEB tarafından hazırlanan yeni ilköğretim programlarında Türkçe, Matematik, Sosyal Bilgiler, Hayat Bilgisi, Fen ve Teknoloji ile Görsel Sanatlar dersi öğretim programlarında müze ile eğitim uygulamaları tavsiye edilmiş ayrıca Tarih dersi öğretim programında da tarihi mekân, müze ve eserlerin ziyaretlerinin gerekliliğine vurgu yapılmıştır (MEB, 2005, 2007, 2008). Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın müze kullanımıyla ilgili aldığı son kararlar eğitim amaçlı müze ziyaretleriyle ilgili araştırmaların önemini artırmıştır. Adıgüzel (2000)'e göre müze eğitimi, tüm yaşam boyu devam edebilir. Çünkü müze bir insanın her yaş döneminde onun ilgisini çekecek imkânları sunar.

Bilindiği gibi, ülkemiz tarihi mekânlar ve eserler bakımından çok zengin bir yerdir. Dünya kültür mirası için son derece önemli pek çok prehistorik ve tarihi mekân ülkemiz topraklarında bulunmaktadır. Çatalhöyük, Troia, Hattuşa, Gordion, Sardes, Efes, Milet, Pergamon, Zeugma gibi merkezler ve başlı başına kültür mirası olarak nitelenen İstanbul, İzmir, Bursa, Edirne gibi şehirler ilk akla gelen örneklerdir. Geçmişten günümüze pek çok farklı uygarlığa ev sahipliği yapmış bu toprakların kültür hazinesinin değeri, bu anlamda yadsınamaz bir gerçektir (Oğuzoğlu, 2005). Bu bağlamda, bu kültür mirasını korumak, geleceğe en iyi şekilde ulaştırmak yani öğretmek hem gelecek kuşaklara hem de geçmiş kuşaklara karşı bir borçtur. Ancak ülkemizin tarihi eser ve mekân zenginliği göz önüne alındığında, müzelerin eğitim amaçlı kullanımının çok düşük seviyede kalması, yurt dışında ise müze eğitiminin 19. yüzyıldan itibaren yoğun olarak uygulanıyor olması büyük bir tezattır. Bu açıdan öğretmen adaylarının bu bilince sahip bir şekilde yetişmeleri, gelecek kuşakların tarih eğitimlerinde büyük önem taşımaktadır.

Fen eğitiminde de okuldaki eğitimi tamamlayan informal eğitim ortamları; özellikle öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor davranışlar kazandırılması

açılarından büyük önem taşıtmaktadır (Gerber ve ark., 2001; Hannu, 1993; Wellington, 1990). Hannu (1993); müzelerin, fen merkezlerinin, hayvanat bahçelerinin, botanik bahçelerinin, kütüphanelerin, vb, informal eğitim ortamı olarak kullanılması gerekliliğini bildirmiştir.

Bu çalışmanın amacı, Sosyal ve Fen Bilgisi Eğitimi ğretmen adaylarının tarihi mekân ve tarihi eserlere ilişkin görüşlerinin incelenmesi ve bildirilen görüşlerin Anabilim Dallarına göre değişip değişmediğini araştırmaktır.

2. YÖNTEM

Bu alışma, 2009-2010 eğitim ğretim yılında İstanbul'daki bir devlet niversitesinin eğitim fakültesinde gerçekleştirilmiştir. Nicel bir durum çalışması olarak tasarlanan çalışmanın evrenini İstanbul ilinde bulunan bir devlet niversitesinin eğitim fakültesi 1. ve 4. sınıf 89 Sosyal Bilgiler ve 87 Fen Bilgisi (n=176) ğretmen adayı oluşturmaktadır. Örneklem, random (raslantısal) olarak seçilmiş olup, araştırma kapsamında veri toplama aracı olarak "Tarihi Mekân ve Eserlere Yönelik Görüş leği (TAMEGÖ)" leği oluşturulmuştur.

Ölçek, demografik bilgi formu ile tarihi mekân ve eserlere yönelik görüşlerin alınmasını sağlayacak *evet-hayır* seçeneklerinin yer aldığı 17 maddeden oluşmaktadır. Araştırmada kapsam geçerliği için 3 adet uzman görüşü alınmıştır (Karasar, 2008). Ölçek hazırlandıktan sonra pilot çalışma yapılmış, anlaşılmayan ifadeler değiştirilerek asıl çalışma oluşturulmuştur. Ölçek maddeleri, evet ise 1 hayır ise 0 olacak şekilde puanlanmıştır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 17 iken en düşük puan 0' dır. Ölçeğin Cronbach's Alpha geçerlik katsayısı $\alpha = 0,76$ olarak bulunmuştur. Yapılan madde ve faktör analizleri sonucunda; ölçeğin tek faktörlü olduğu, faktör yüklerinin 0.359 ile 0.734 aralığında değiştiği ve toplamın % 52 sini açıkladığı gözlenmiştir.

3. BULGULAR

Araştırma örnekleminin normal dağılım olmadığı, Kolmogorov-Smirnov testi ile belirlenmiş ($p < 0.05$) olup, bundan sonraki analizler non-parametrik testler ile ölçülmüştür.

Öğretmen adaylarının TAMEGÖ puanlarının karşılaştırması Tablo 1'de sunulmaktadır.

Tablo 1: Sosyal ve Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dallarının TAMEGÖ puanlarının karşılaştırılması.

Anabilim Dalı	N	S.O.	S.T.	U	z	P
Sosyal	89	97,04	8539,50	3120,5	-2,249	,024*
Fen	87	79,96	7036,50			
Toplam	176					

* P<0.01

Tablo 1'de görüldüğü üzere Sosyal ve Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalları TAMEGÖ toplam puanları, *Mann Whitney U* testi kullanılarak karşılaştırılmış, Anabilim Dallarında Sosyal Bilgiler lehine anlamlı fark bulunmuştur. Bu durum Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının, Fen Bilgisi öğretmen adaylarından daha olumlu görüşler bildirdiklerini göstermektedir.

Öğretmen adaylarının TAMEGÖ puanlarının Anabilim Dalı ve sınıf bazında karşılaştırması Tablo 2'de sunulmaktadır.

Tablo 2: Sosyal ve Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dallarında ve sınıflarının TAMEGÖ puanlarının karşılaştırılması.

Puan	Gruplar	N	Sıralar Ortalaması	Kaykare	Sd	P
Toplam Puan	Fen 1	53	77,26	24,317	3	,000*
	Fen 4	36	125,24			
	Sosyal 1	53	78,58			
	Sosyal 4	34	82,59			
	Toplam	176				

* P<0.01

Tablo 2'de görüldüğü üzere Sosyal Bilgiler ve Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dallarında ve sınıfların TAMEGÖ puanlarının karşılaştırılması amacı ile *Kruskal-Wallis* Testi kullanılmış, anabilim dalları arasında anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir. Bu farkın Anabilim Dallarının Lisans programlarında yer alan derslerden dolayı olduğu, 1.ve 4. Sınıf öğrencilerinin bilişsel özelliklerinin farklı olduğu şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca, öğrenme stillerinin de farklı oluşu bu sonucu etkileyen diğer bir faktör olabilir. Hangi sınıflar lehine farklılık olduğunun belirlenmesi amacı ile *Mann Whitney U* testi yapılmış, sonuçlar Tablo 3 ve Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 3: Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı 1. ve 4. sınıflarının TAMEGÖ puanlarının karşılaştırılması.

Sınıflar	N	S.O.	S.T.	U	z	P
Fen 1	53	35,37	1874,50			
Fen 4	36	59,18	2130,50	443,5	-4,340	,000*
Toplam	89					

* P<0.01

Tablo 3'e göre Fen 1 ve Fen 4 öğrencilerinin TAMEGÖ puanlarının karşılaştırılması sonucu, Fen 4'ler lehine anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Bu farklılık, verilen Lisans eğitimi ile öğrencilerin ilgi alanları gelişmiş olup, 4. Sınıf öğrencilerin tarihi mekân ve sanat eserlerine bakış açılarının olumlu açıdan etkilenmesinden kaynaklanmış olabilir.

Tablo 4: Sosyal ve Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dallarında 1. ve 4. sınıflarının TAMEGÖ puanlarının karşılaştırılması.

Sınıflar	N	S.O.	S.T.	U	z	P
Fen 4	36	43,94	1582,00			
Sosyal 4	34	26,56	903,00	308,0	-3,634	,000*
Toplam	70					

* P<0.01

Tablo 4'te Fen 4 ve Sosyal 4 öğrencilerinin TAMEGÖ puanlarının karşılaştırılması amacı ile *Mann Whitney U* testi yapılmış, Fen 4'ler lehine anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Sosyal Bilgiler öğrencilerinin Lisans eğitimlerinde sosyal ağırlıklı dersler bulunmasına karşın, Fen Bilgisi öğrencilerinin çok az sayıdaki dersi sosyal içeriklidir. Bu açıdan anabilim dalları ve sınıflar arasındaki bu fark dikkat çekicidir. Fen öğrencilerinin tarihi eser ve mekânlara karşı daha olumlu görüş bildirmelerinin sebebinin verilen Lisans eğitimi farklılığından kaynaklandığı düşünülmektedir.

“Sosyal 1- Sosyal 4” ile “Fen 1 - Sosyal 1” sınıflarının TAMEGÖ puanları *Mann Whitney U* testi ile karşılaştırılmış olup, bu sınıflar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Anabilim Dallarındaki öğrencilerinin *Mann Whitney U* testine göre cinsiyetleri, *Ki-Kare* testine göre ise doğum yerleri arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Tüm soruların 4 sınıf için farklılık gösterip göstermediği, *Ki-Kare* testi ile incelenmiştir. Aralarında anlamlı fark çıkan soruların analizinde, anlamlı

farklılıkların hangi sınıflar lehine olduğunu belirlemek amacı ile ise *Mann Whitney U* testi yapılmış, sonuçlar Tablo 5-Tablo 9 arasında sunulmuştur.

Tablo 5 incelendiğinde ölçek maddesinde belirtilen cevaba göre Fen 1, Fen 4 ile Fen 4, Sosyal 4 sınıfları arasında anlamlı fark olduğu görülmektedir. Bu maddeye en olumlu görüşü Fen 4 öğrencileri bildirmişlerdir.

Tablo 5: “Yeni bir yere gittiğimde ilk olarak oradaki tarihi yerleri görmek isterim.” ölçek maddesine göre sınıfların karşılaştırılması

	Sınıf	N	S.O.	S.T.	U	z	P
Soru 1	Fen 1	53	39,21	2078,00	647,0	-3,435	,001*
	Fen 4	36	53,53	1927,00			
	Toplam	89					
	Sınıf	N	S.O.	S.T.	U	z	P
Soru 1	Fen 4	36	38,56	1388,00	502,0	-2,132	,033*
	Sosyal 4	34	32,26	1097,00			
	Toplam	70					

* P<0.01

Tablo 6'da ölçek maddesinde belirtilen cevaba göre Fen 1 ve Fen 4 sınıfları arasında anlamlı fark olduğu görülmektedir. Bu maddeye en olumlu görüşü Fen 4 öğrencileri bildirmişlerdir.

Tablo 6: “Bir şehrin ya da ülkenin tarihi geçmişinin orada yaşayan insanlar üzerinde etkili olduğunu düşünürüm.” ölçek maddesine göre sınıfların karşılaştırılması.

	Sınıf	N	S.O.	S.T.	U	z	P
Soru 4	Fen 1	53	41,26	2187,00	756,0	-2,903	,004*
	Fen 4	36	50,50	1818,00			
	Toplam	89					

* P<0.01

Tablo 7 incelendiğinde ölçek maddesinde belirtilen cevaba göre Sosyal 4 ve Fen 4 sınıfları arasında anlamlı fark olduğu görülmektedir. Bu maddeye en olumlu görüşü Fen 4 öğrencileri bildirmişlerdir.

Tablo 7: “Tarihi eserlerle ilgili belgeselleri izlemekten hoşlanırım.” ölçek maddesine göre sınıfların karşılaştırılması.

	Sınıf	N	S.O.	S.T.	U	z	P
Soru 9	Fen 4	36	39,61	1426,00	464,0	-2,391	,017*
	Sosyal 4	34	31,15	1059,00			
	Toplam	70					

* P<0.01

Tablo 8’de ölçek maddesinde belirtilen cevaba göre Fen 1, Fen 4 ve Fen 4, Sosyal 4 sınıfları arasında anlamlı fark olduğu görülmektedir. Bu maddeye en olumlu görüşü Fen 4 öğrencileri bildirmişlerdir.

Tablo 8: “Müze karta sahibim.” ölçek maddesine göre sınıfların karşılaştırılması.

	Sınıf	N	S.O.	S.T.	U	z	P
Soru11	Fen 1	53	30,72	1628,00	197,0	-7,318	,000*
	Fen 4	36	66,03	2377,00			
	Toplam	89					
Soru11	Fen 4	36	45,56	1640,00	250,0	-5,174	,000*
	Sosyal 4	34	24,85	845,00			
	Toplam	70					

* P<0.01

Tablo 9 incelendiğinde ölçek maddesinde belirtilen cevaba göre Fen 1, Fen 4 ve Fen 1, Sosyal 1 sınıfları arasında anlamlı fark olduğu görülmektedir. Bu maddeye en olumlu görüşü Sosyal 1 öğrencileri bildirmişlerdir.

Tablo 9: “Müzeleri gezmekten çok zevk alırım.” ölçek maddesine göre sınıfların karşılaştırılması.

	Sınıf	N	S.O.	S.T.	U	z	P
Soru12	Fen 1	53	40,75	2159,50	728,5	-2,907	,004*
	Fen 4	36	51,26	1845,50			
	Toplam	89					
Soru12	Fen 1	53	49,50	2623,50	1192,5	-1,977	,048*
	Sosyal 1	53	57,50	3047,50			
	Toplam	106					

* P<0.01

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmada Sosyal ve Fen Bilgisi Eğitimi öğretmen adaylarının tarihi mekân ve tarihi eserlere ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacı ile 17 maddelik bir ölçek uygulanmıştır. Araştırma sonucu elde edilen bulgulara göre Anabilim Dalları açısından Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının, tarihi mekân ve tarihi eserlere ilişkin görüşlerinin daha olumlu olduğu görülmüştür. Sosyal Bilgiler dersinin genel odağı insan davranışıdır. Sosyal Bilgilerin tüm bileşenleri geçmişte ve günümüzde bireylerin birbirileri ve çevreleriyle nasıl etkileşimde bulunduğu ve hangi yollarla örgütlenip, yönetildiğiyle ilgilenmektedir (Welton-Mallan, 1999). Sosyal Bilgiler Lisans eğitiminin sosyal içerikli dersleri barındırması ve öğretmen adaylarının sahip oldukları görüşlerin bu açıdan gelişmiş olması beklenen bir sonuçtur.

Anabilim Dallarının 1. ve 4. sınıfları arasındaki farklılık incelendiğinde ise 4. sınıfların tarihi mekân ve tarihi eserlere ilişkin görüşlerinin daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Bunun sebebi, hem Fen Bilgisi hem de Sosyal Bilgiler Eğitimi öğretmen adaylarının kişisel ve mesleki gelişimlerinin Lisans eğitimleri boyunca devam ettiği; bunun sonucu olarak da merak eden, sorgulayan, araştıran ve özellikle eleştirel düşünebilen bireyler olduklarını göstermektedir. Bu sonuç, Şahinel'in (2005), "Eleştirel düşünme becerilerinin eğitim programlarında uygulanması ile öğrencilerin yetişkinler gibi bireysel bağımsızlık kazanmaları, toplumda ve sosyal sorunlarda bilgili bireyler olarak yer almaları ve sorunların çözümüne katkıda bulunmaları, eleştirel gözlemci olarak davranmaları, demokratik kurumların haklarını savunmaları, çalışma alanında kolayca ilerlemeleri ve gelecekte de ekonomik başarılar elde etmelerinin sağlanması olanaklıdır" görüşünü destekler niteliktedir.

Farklı Anabilim Dallarının 4. sınıflarının tarihi mekân ve eserlere yönelik görüşleri incelendiğinde, Fen 4 öğretmen adaylarının görüşlerinin Sosyal 4'lerinkine oranla daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Bu farklılığın Fen bilgisi öğretmen adaylarının Lisans eğitimleri boyunca edindikleri farklı kazanımlardan kaynaklandığı düşünülmektedir.

Bu çalışmada, veri toplama aracı olarak kullanılan ölçekte öğretmen adaylarının bildirdikleri görüşlerin genel incelemesinde; Fen 4 öğretmen adaylarının; "*yeni bir yere gittiğimde ilk olarak oradaki tarihi yerleri görmek isterim, Bir şehrin ya da ülkenin tarihi geçmişinin orada yaşayan insanlar üzerinde etkili olduğunu düşünürüm, Tarihi eserlerle ilgili belgeselleri izlemekten hoşlanırım*" maddeleri için görüşlerinin diğer sınıflara oranla anlamlı derecede olumlu olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar; Fen 4 öğretmen adaylarının diğer sınıflara oranla daha çok merak eden, sorgulayan, araştıran, soyut kavramları somutlaştırmaya çalışan özelliklere sahip olduklarını göstermektedir.

Bu alışmada, Fen ve Sosyal Bilgiler ğretmen adaylarının tarihi mekân ve tarihi eserlere ilişkin görüşleri incelenmiş olup, Fen Bilgisi ğretmen adaylarının bu yönlü görüşlerinin daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Çalışma, belirtilen bu sonuçları ile literatüre büyük katkı sağlamakta ve bu farklılığın sebeplerinin daha ayrıntılı olarak araştırılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Aktekin S. (2008). Müze Uzmanlarının Okulların Eğitim Amaçlı Müze Ziyaretlerine İlişkin Görüşleri, Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (Kefad) Cilt 9, Sayı 2, (2008), (103-111).
- Anderson, C., & Moore, A., (1994). Making history happen outside the classroom. In: Bourdillon, H., (ed.), 1994. Teaching History. London and New York: Routledge, pp.196-208.
- Aris, M., (1999). Resources for teacher-designed units: some general guidelines. In: Brooks, R., Aris, M., and Perry, I., 1999. The Effective Teaching of History. London: Longman, pp. 98-158.
- Adıgzel, H. . (2002). Eğitim Bilimlerinde ve Sanat Eğitiminde Yntem, Disiplin ve Sanatsal Boyutlarıyla Yaratıcı Drama. 11. Eğitim Bilimleri Kongresi'nde bildiri olarak sunulmuştur. KKTC Yakın Doğu Üniversitesi, Kıbrıs.
- Barrand, J., 1969. Museums and the Teaching of History. Teaching History, Volume I, pp.65-71.
- Boland, B. M. (2002). Historic places: common ground for teachers and historians. *OAH Magazine of History*, 16 (2).
- Crace, J., (2001). Playing to the gallery. *The Guardian Education*, 13 November, pp: 2-3.
- Davies, I. (2001). Beyond the classroom: developing student teachers' work with museums and historic sites. *Teaching History*, 105. pp. 42-47.
- Fairley, J.A., (1977). *History Teaching through Museums*. London: Longman.
- Gerber, B.L., Cavallo, A.M.L. & Marek, E.A. (2001). Relationships among informal learning environments, teaching procedures and scientific reasoning ability. *International Journal of Science Education*, 23 (5), 535-549.
- Gkkaya A.K. & Yeşilbursa, C.C. (2009). *Trk Eğitim Bilimleri Dergisi*, Bahar, 7 (2), 483-506.

- Güven A., Gazel A.A.& Sever R, (2004). Tarih Öğretmenlerinin Gezi-Gözlem Uygulamalarında Karşılaştıkları Sorunlar Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı: 9.
- Hannu, S. (1993). Science Centre Education. Motivation And Learning Dn Informal Education. Unpublished Doctoral Dissertation, Helsinki University Department of Teacher Education, Haydn, Haydn, T., Arthur, J., and Hunt, M., 2001. Learning to Teach History in the Secondary School. London: Routledge/Falmer.
- Helsinki: Finland. Karasar, N. (2008). Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar, ilkeler, teknikler. Nobel yayın dağıtım Tic. Ltd. Şti., Ankara.
- Hein, G.E., (1998). Learning in the Museum. London: Routledge.
- Hooper- Greenhill, E., (ed.) 1994. The Educational Role of the Museum. London: Routledge.
- Hooper- Greenhill, E., (ed.) 1996. Improving Museum Learning. Nottingham: East Midlands Museum Service.
- Mainstone, M., and Bryant, M., (1972). The Use of Museums and Historical Sites. In: Burston, W.H., and Green, C.W., (ed.) Handbook for History Teachers. London: Methuen Educational Ltd., pp.163-172.
- MEB.(2005). Sosyal Bilgiler 6.-7. Sınıf Programı. Ankara: MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB. (2007). Tarih Dersi Öğretim Programı (9. sınıf). Ankara: MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB. (2008). İlköğretim 1-8. Sınıflar Türkçe, Matematik, Sosyal Bilgiler, Hayat Bilgisi ile Fen Ve Teknoloji Dersi Öğretim Programlarında Müze İle Eğitim.
- Moffat, H.(1991). Museums and the National Curriculum. Museums Journal. Volume 91, Number 5, pp. 32-37.
- Oruç, S. & Altın, B., N., (2008), Müze Eğitimi Ve Yaratıcı Drama, Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 3, 35.
- Şahinel, S. (2005). Eleştirel düşünme. Ö. Demirel (Ed.), Eğitimde yeni yönelimler. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

- Sönmez, V. (1997). Eğitim Felsefesi. (Sekizinci Baskı, 2008). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Wellington, J. (1990). Formal and informal learning in science: The role of the interactive science centres. *Physics Education*, 25, 247-252.
- Welton, D. and Mallan, J.T. (1999). *Children and their world: strategies for teaching social studies (Sixth Edition)*. New York: Houghton Mifflin Company.